

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quod non tam plagis, & uerberibus, quam admonitionibus, atque exemplis
pueri sint instituendae cap. xiiii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE PVDICITIA MATRIMONII,

fitiando, algendo, æstuandoq; exerceri solebit. Nihil enim peius esse censebant quam pueros desidiosa ocioq; torpescere. Hic autem arbitror expedire, ut pueri illis potissimum lusibus, ac laboribus exerceantur, qui neque liberales sint, neq; multum periculosi: sed tales, ut meditationes et exercitationes appareant eorum, quæ ab his serio postmodum sint agenda: et qui ad robur, et sanitatem, et usum, et salutem, non autem ad inanem tantum alacritatem, et lusum. Puerorum siquidem maxime proprium est ludere, unde Cicero. At pueri, inquit etiam qui cessant, exercitatione aliqua ludicra delectantur.

Quod non tam plagis, et uerberibus, quam admonitionibus, atque exemplis pueri sint instituendi. Cap. XIII.

IN tenella quidem ætate (ut dixi) liberi primum commentitiis quibusdam terriculis, ac ferulis etiam interdum leuibus, à quacunq; specie mali deterrendi sunt: at postmodum effecti grandiusculi, non tam plagis, ac uerberibus, quam exemplis, ac piis admonitionibus ad honestam studiatam à parentibus quam etiam à præceptoribus inducendi. Ea enim magis seruos decet, et præcipue ingenuos, qui nunc laudibus, nunc obiurgationibus et iniecta crebro æmulatione æqualium, excitandi sunt ad splendorem: gloriamq; uirtutum. Lycō Troadensis philosophus assererat adiungendum esse necessarium pueris pudorem, et laudis studium: uelut equis carcer, et frenum. Constat enim adolescētes liberaliter educatos, et ingenuos magis laudis honore, et æmulatione uirtutum proficere quam præceptis: ac rursus uerendum, et admonitionibus magis quam plagis usq; admodum quos sæpe tormenta non uicerint, uincat æmulatio, et pudor: Non eo inficias instituēdis recte liberis, et uerberibus quoque interdum utendum esse, si conducerentur alioqui

LIBER SEXTVS. 225

alioqui moribus uideatur : ne forte interim pueri educantur, & edolescant indomiti, & effraenes, feranturq; ad oēs iniurias postea prouiores, Verum id ita puto & oportune, & moderate esse faciendum, ut non in ultionē, sed ad castigationem a parentibus seu p̄ceptoribus factum esse uideatur. Nam quemadmodum monitis, & adhortationibus (ut dicebam) excitantur quidam ad honestatem, ita flagris, ac uerberibus absterretur pleriq; a turpibus. Condonanda uero quaedam interdum sunt adolescentiæ, atq; ad quaedam etiam conuendum, quæ nō sint eis admodum turpia, quædam autem omnino castiganda, & acri animaduersione plectenda : sicut melius conducere adolescentium moribus uidebitur. Sed interea ubi id fit, iram celerem, potius quam grauem suscipere parentes decet; atq; omnino rigorem hostilis iracundiæ, lenitate, ac mansuetudine patriā temperare. Scitū est illud comicum uerbum, Pro peccato magno paululū supplicis satis est patri, Sed neque ulla tā acerba patris obiurgatio esse debet, ut quædam etiam paterni affectus nō habeat impressa uestigia. At qui uero tum demum scias castigationem, ac institutionem tuam liberis tuis prodesse posse, si uacet inuidia, & pudore careat. Quod fit, si illud quod in filiis castigas, non tu ipse prius commiseris: & quod uerbis obiurgas, cōtrariis subinde moribus nō suadeas. Nam (iuxta illud.)

Vnde tibi frontem libertatemq; parentis,

Quum facias peiora senex

Et alibi

Plurima sunt Fuscine & fama digna sinistra,

Et nitidis maculam, ac rugam fingentia rebus.

Quæ monstrant ipsi pueris, traduntq; parentes.

Corripitur icclro apud comicum poetam Chremes a fratre acriter his uerbis, Adeo hoc indignum tibi uideatur, filius adolescens si habet unam concubinam, tu uxores duas! Nihil pudet! Quo ore eum obiurgabis! Scite

FF

DE PVDICITIA MATRIMONII.

atq; præclare quidem etiam pater ille Vergilianus ad filium. Disce inquit, puer uirtutem ex me, fortunã ex aliis. Nullum profecto in ea ætate proponi potest pueris exemplum probabilius ad imitandum, q̃ parentis. Quãobrem ita sæpe effingere solent liberi ingenium, ac mores, et gestus parentum, ut possint illi ipsi parentes mores suos, & expressam imaginem uitæ præteritæ in suis rursum filiis agnoscere. Faciles siquidem oēs sumus natura ad æmulandum dicta, factaq; eorum, quos maxime diligimus, ac obseruamus. Vnde fit, ut perraro liberi à disciplina parentum degenerent. Quo circa (ut ait Cicerò) solent adolescentes quorum patres, aut maiores aliqua gloria præstitere, in eodem fere genere laudis uersari: & ad eorum consuetudinem, moresq; deduci: emulariq; ipsos, atq; plerumq; etiam excellere: ut. Q. Mutius, & P. filius in iure ciuili. P. Africanus, P. filius in re militari. Quibusdam etiam ad eas laudes, quas à parentibus acceperunt addunt aliquam suam, ut hic idem Africanus eloquentia accumulauit bellicam gloriam. Idem fecit & Thimotheus Cononis filius, qui quum belli laude non fuerit inferior patre, ad eam laudem & doctrinæ, & ingenii gloriam adiecit. Sed quis ignorat nostro quoq; sæculo reperiri quos plurimos homines, qui parentibus, maioribusq; suis, aut pares, aut excelsiores fuerunt. Parentibus ergo procurandum est, si recte liberos suos institui uelint, ut tales sese exhibeant, quales eos ipsos euadere cupiunt: & quales efficere illos omni studio, atq; impensa laborant.

Pueros, pro ingenio quemq; suo, honestis studiis, officiisque tradendos. Cap. XV.

Considerandum insuper à parentibus, ac diligenter quidem examinandum, quo quisq; filiorum suorum sit natus ingenio, ne quid aduersis auspiciis, & inuita (ut aiunt) Minerua aggredi temere moliantur.